

Derleme Makalesi/ Review Article

Suçta Sürüklenen Çocuk Kavramı ve Uygulama Üzerine

Concept of the Child Led to Crime and its Application

Halil Selçuk KANDEMİR¹

<https://doi.org/10.15659/tjss.2025.004>

ÖZ

Toplumda bilinen adıyla “Suçta Sürüklenen Çocuk” adını taşıyan ve bu kavramı bünyesinde ihtiva eden, TBMM tarafından kabul edilerek 15 Temmuz 2005 tarihinde Resmî Gazete ‘de yayımlanarak yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuğu Koruma Kanunu, ülkemizde suçta bulaşmış çocukların suçta bulaşmasına sebep olan nedenleri ortadan kaldırarak tekrar etmemelerini, toplum nezdinde damgalanmaktan koruyarak toplumdaki ayrışmamalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun sağlanması için başvurulan çeşitli yöntemler ve koruma biçimleri mevcuttur. Bu yöntemler ışığında çocuğun yüksek faydası gözetilerek sergilenen iradenin uygulanması, takibi ve fayda çıktısı çeşitli tartışmalara sebep olmaktadır. Bu makalede; alınan önlemler, uygulamadaki yöntemler ve bunlar hakkındaki eleştiriler ile suçta sürüklenen çocuğa/topluma faydası hakkında derleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: SSC, Ailenin korunması kanunu, çocuğun korunması kanunu, 5395 sayılı kanun, sosyal hizmet

ABSTRACT

The Law on the Protection of Children, numbered 5395, which was accepted by the Grand National Assembly of Turkey and published in the Official Gazette on July 15, 2005, under the name commonly known as “juvenile delinquency,” aims to prevent children who have committed crimes from repeating their offenses by eliminating the reasons that lead them to crime and protecting them from being stigmatized by society, thereby preventing their alienation from society. Various methods and forms of protection are employed to achieve this. The implementation and monitoring of the will exhibited with regard to the child’s best interests, in light of these methods, lead to various debates. This article compiles the measures taken, the methods employed in practice, and the criticisms thereof, along with the benefits to the delinquent child/society.

Keywords: The law on the protection of children, juvenile delinquency, law no 5395

¹Bağımsız Araştırmacı, hsk.danismanlik@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-7641-0961

1.Hukuksal Kavramda Suç ve Çocuk

Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin bilerek ve istenerek ihlalini (kast) veya bu değerleri korumaya yönelik kurallara karşı özensizliği (taksir) ifade eden insan davranışı “suç” tur. Suç, Türk Ceza Kanunu’nda veya ceza hükmü içeren özel kanunlarda düzenlenen hukuka aykırı ve cezai yaptırıma bağlanmış eylemlerdir (Adalet Bakanlığı, 2020). Türkiye’nin 1990 yılında imzalayıp, 1995 yılında onayladığı Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre 18 yaşını doldurmamış her birey çocuktur. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 6/1-c maddesine göre de 18 yaşını doldurmamış her birey çocuktur. Kanuna göre bazı hallerde gerekli şartlar sağlanarak 18 yaşından önce erginlik sağlansa da 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu 3-1/a maddesine uyarınca kanunen ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış her birey çocuktur.

Yan yana gelmesi dahi büyük bir sorun olan çocuk suçluluğu, II. Dünya Savaşı’ndan beri dünya genelinde yükselen bir sorun olmuştur. Çocuklar doğal güçsüzlükleri nedeni ile hukuk kuralları tarafından korunmalıdır düşüncesinden çıkan ana fikir nedeniyle neredeyse tüm ülkeler çocuk suçluluğunun engellenmesi için kanunla çeşitli uygulamalar ve önlemler almaya başlamışlardır. Çocuk suçluluğunun önüne geçebilmek için bütün dünya ülkelerinde bu kişiler ile yetişkinler arasındaki kurallar arasında farklar oluşturulmuştur. Bunun sebebi, çocukların bedensel, zihinsel ve ruhsal yönden tam bir olgunluğa sahip olamayışlarıdır. Bu sebeplerden ötürü birçok Batı ülkesinde çocuklara ilişkin hükümlerin bir kısmı, yetişkinlerle farklılık arz etmektedir (Hacıoğlu, 1998, s.1).

6 Eylül 1985 tarihinde kabul edilen, yaygın bilinen ismi Beijing Kuralları olan Birleşmiş Milletler Asgari Standartları Kurallarına göre çocuklar ile ilgili hukuki uygulamalarda çocuk için yapılan pozitif ayırım şöyle ifade edilmektedir; “çocuk; hukuk sisteminde, işleyebileceği bir suçtan dolayı yetişkinlere nazaran kendisine farklı davranılması gereken kişi” (m 2.1/c).

Batı literatüründe Juvenile Delinquency terimi ile ifade edilen “suça sürüklenen çocuk” kavramı ise; Çocuğu Koruma Kanunu md.3’e göre; “kanunda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuktur” (Resmî Gazete, 2005).

2.Çocukları Suça Sürükleyen Etmenler ve Alınan Tedbirler

Çocukların suça sürüklenmesinde birçok etken vardır. Bunların en önemlileri sosyal çevre ve psikolojik etkenlerdir. Çocuğun etkileşimde olduğu ilk sosyal çevre ailesidir. Literatürde ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe ergenlerin suça sürüklenme oranlarının azaldığı bildirilmektedir (Akduman vd., 2007, ss. 156-61).

Ekonomik, toplumsal ve ailevi nedenlerden dolayı yaşam standartlarının altında çocukluk dönemi geçiren bireyler, ileride sorunlu bireyler olarak topluma karışmakta ve ortak değerlere uymakta zorluk yaşamakta ve suç olarak kabul gören davranışlar sergileyebilmektedirler (Gürel ve Mengilli, 2024).

Bir çocuğun suç işlemesine sebep olan durumu hangi koşulların meydana getirdiğini anlayabilmek için içinde yaşanılan toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik geçmişine yönelik bilgi sahibi olmak gerekmektedir (Altınsoy ve Kara, 2022, s. 75-108). Çocuğun doğuştan suç işlemeyi bilerek dünyaya gelmiş olması mümkün değildir. Suç sonradan öğrenilen bir şeydir. Yani aslında suç mirastır görüşü doğru bir yaklaşımdır (Giordano, 2010, ss. 3-35).

Çocukların kötü bir birey olarak yetişmesi aslında toplumsal bir sorundur. Çocuğun yetişme şartlarındaki olumsuzlukların giderilmemesi ve bunun sorumluluğunun da çocuğa yüklenerek hukuki çözümler aranması sorunu çözmeye yardımcı olmayacaktır.

İlk sosyal kriminolog olarak kabul edilen Adolphe Quetelet'e göre suçun temel sebebi kişinin çevresidir. Bir bakıma "Suçu cemiyet hazırlar, fert işler." sözü suça sürüklenen çocuklar için yapılmış en uygun tanımlardan birisidir.

Tannenbaum da "Suç ve Toplum" (Crime and Society) eserinde, suçun kişinin kendisinden kaynaklı bir durum değil tam aksine bireyin çevresi ile olan etkileşimlerinin sonucu ortaya çıktığını öne sürmüştür (Cullen vd., 2014, s. 295).

Çocuk Koruma Kanununda, çocuklar hakkında kısıtlayıcı tedbir veya hapis cezalarına, çocuğun yüksek faydası gözetilerek en son çare olarak başvurulması gerektiği belirtilerek, çocuğu koruyucu ve destekleyici tedbirler öne çıkarılmaktadır. Ancak uygulamada, kanunda yer alan bu ifadeye karşın çocuğun yüksek faydasına öncelik verilmediği durumlar sık sık görülmektedir. Suça sürüklenen çocuklara tedbir kararı yerine hapis cezasına hükmedilerek cezaevine gönderilmesi, çocuğun erken yaşta damgalanmasına neden olmaktadır. Tedbir kararı yerine cezaevine girmesine karar verilmesinin ilk ve en önemli olumsuz etkisi, çocuğun eğitim hayatından yoksun kalmasıdır. Bu bireyler cezaevinden çıktıktan sonra yaşlılarından geride kalmaktadır. Tedbir kararı alınmamasının bir diğer olumsuz yanı ise, çocuğun cezaevinden çıktıktan sonra, kendisini suça sürükleyen ortam ve koşullara yeniden dönmesidir. Bu durum bir suç işleme döngüsü oluşturmanın başlangıcıdır.

Yapılan araştırmalarda, aynı infaz kurumunda kalan çocuk hükümlülerin, birbirlerini etkilemeleri ve birbirlerinden öğrenmeleri sonucunda, daha sonraki yaşantılarında suçlu davranışını sürdürdüğüne dair kuvvetli bulgular elde edilmiştir. Belirli bir suçu işlemiş yakın yaşlıları ile bir arada yaşayıp etkileşimde olmaları göstermiştir ki aynı suçu tekrar etme olasılığı artmaktadır.

Yapılan bir başka araştırmada, basit bir olaydan gözaltına alınan gençlerin, ilk suçlarından dolayı yargılanmaları durumunda suçu tekrar etmeleri olasılığının 2,2 kat daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Basit hırsızlık gibi suçlardan tutuklananların ise yeniden suç işleme olasılıkları 1,8 kat daha yüksek gözlemlenmiştir. İlk suçtan yargılanıp ve şiddet içermeyen suçlara karışıp tutuklanan gençlerde yeniden suç işleme olasılığı 1,4 kat daha yüksek gözlemlenmiştir. Yaralama gibi ciddi suçlara karışan çocuklarda, ilk suçtan sonra yeniden suç işleme olasılığında güçlü bir bağ gözlemlenmemiştir (Barrett ve Katsiyannis, 2017).

Ayrıca ihmal ve istismar gibi kötü muameleye uğramış çocukların, ihmal ve istismara uğramamış çocuklara göre yüzde 47 daha fazla suça sürüklendiği gözlemlenmiştir.

Farrington (1998), Londra'da yaptığı boylamsal araştırmasında 10 – 16 yaş arası, ciddi suçtan hüküm giymiş erkeklerin en az yarısının 17 – 24 yaşları arasında şiddet suçlarından tekrar hüküm giydiğini fakat hiç suça bulaşmayan aynı yaş grubunun %8'inin ileri yaşlarda suça bulaştığını gözlemlemiştir.

Türkiye'de çocuk suçluluğu alanında ilk araştırma Rıdvan Nafiz Edgür tarafından 1927 yılında, Mücrim Çocuklar başlığı ile yapılmıştır. Türkiye'de suç istatistiklerinin tutulmaya başlandığı 1935 yılı ile 1941 yılları arasında, İstatistik Umum Müdürlüğü'nün 241 numara ile yayımladığı 1935-1942 Mahkumlar İstatistiği raporunda, çocuk suçluların yıllara göre oranı paylaşılmıştır. Bu rapora göre çocuk suçlu sayısı 1935 yılında 4392 kişi, 1936 yılında 5424 kişi, 1937 yılında 6362 kişi iken 1942 yılında 12764 kişi olarak dünyanın içinde bulunduğu siyasi ve savaş ortamının da etkisi ile yıllara göre katlanarak artmıştır.

Türkiye'de yapılan güncel araştırmalarda ise; Akduman vd. (2007) Ankara ilinde 01.03.2006-31.08.2006 tarihleri arasında Cumhuriyet Savcılığı'na iletilen 114 ergen birey ile yürüttükleri

çalışmaya göre suça sürüklenen çocukların yüzde 54,4'ünün 15 yaşında olduğu, yüzde 81,6'nın erkek çocuk olduğu, suça sürüklenen çocukların yüzde 64'ünün parçalanmış aileden gelmiş olduğunu, yüzde 94,7 gibi çok yüksek bir oranın da Ankara'ya göç etmiş ailelerden gelmiş olduğunu ortaya koymuştur.

Güngör (2008) Mersin ilinde 510 çocuk ile yaptığı çalışmada, çocukların yüzde 13,8'i herhangi bir suça karışmıştır. Karışılan suçların yüzde 58'i kavgaya-yaralama suçu olarak belirtilmiştir.

Gümüştaş vd. (2014) Adıyaman ilinde 121 çocuk ile yaptıkları çalışmada suça sürüklenen çocukların yüzde 93,8'i erkek, yüzde 6,3'ünün kız çocukları olduğu görülmüştür. Bu çocukların yüzde 97,4'ü şehir merkezinde yaşamakta, yüzde 63,9'u eğitimine devam etmektedir. En çok işlenen suçlar ise yüzde 37,5 hırsızlık ve yüzde 35,1 ile kasten yaralama olmuştur. Araştırmaya konu çocukların yüzde 11,3'ü aynı suçu bir defadan fazla işlemişlerdir.

Altun vd. (2016) araştırmasında ise Kahramanmaraş ve Muğla illerinden 82 suça sürüklenen çocuk ile yapılan çalışmada, çocukların yüzde 19,5'inin boşanmış aile hikayesine sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Ediz ve Türe (2015) Ankara ilinde suça sürüklenen 900 çocuk ile yaptıkları çalışmada, suça sürüklenen çocukların yüzde 53,04'ünün mala karşı suç işlediği, yüzde 70'inin eğitim hayatına devam ettiği, yüzde 65'inin düşük gelir düzeyli bir aileye mensup olduğu gözlemlenmiştir.

Gelişmiş ülkelerde görülmektedir ki, suça sürüklenen çocukların problemleri ağırlıklı olarak adli sistem dışındaki diğer yöntemler ile çözülmektedir. Türk hukuk sisteminde, yetişkinler için suç olarak sayılan filler, küçükler için de suç sayılmıştır. Bu nedenle Türkiye'de yetişkin ceza sisteminden bağımsız bir çocuk adalet sistemi bulunmamaktadır (Uluğtekin, 2011). Türkiye'de çocuk ve genç ceza sisteminde yeniden bir yapılanma olsa bile bu sistem çocuğun ve gencin yararının gözetilmesinden daha çok, neo-liberalleştirici dalganın etkisi altında olduğundan çocuğun yararına odaklanmaktan ziyade suça odaklı, cezalandırıcı bir yaklaşım içindedir (İrtiş, 2015, s.93). Hukuk sistemi içerisinde olanlar tarafından, 5395 sayılı yasa, çocuk koruma kanunu olmaktan ziyade giderek artan bir yanlış anlayışla çocuk ceza infaz kanunu gibi değerlendirilmektedir. Suça sürüklenen çocuklar ile ilgili bu tutum sadece Türk hukukuna özgü olmamakla birlikte neo-liberal politikalar eşliğinde tüm ülkeleri etkilemektedir. İngiltere'de çocuk ceza infaz kurumlarındaki mahkum sayılarında görülen kayda değer artışlar, Fransız hukuk düzenlemesinde tutuklama kararı kapsamının savcılar lehine genişletilmesi, Alman hukukunda 14 olan tutuklanma yaşının yeni düzenleme ile 12 yaşa indirilmesi, Belçika hukukunda mükerrer suç işleyen genç bireylere ağır yaptırımlar uygulamasının düzenlenmesi onarıcı adalet uygulamasında global olarak bir bozulma, adli sistem dışında çözüm arayışı anlayışında bir gerileme olduğunu göstermektedir.

Dünya genelinde suça sürüklenen çocuklar ile ilgili hukuki genel çerçeveyi inceleyecek olursak;

Fransız ceza hukukunda cezai sorumluluk 13 yaşını doldurmak ile başlar. 10- 12 yaş aralığındaki suça sürüklenen çocuklar için ise ya risk altında olması durumunda ya da güvenlik tedbiri amaçlı olarak çocuk hâkimi karşısına çıkabilmektedir. 13 yaşını doldurmuş ama 17 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında ise kural olarak eğitici güvenlik tedbiri kararları uygulanmaktadır. Suçun ağır cezalı olması nedeni ile dava açılması gerekiyorsa, suça sürüklenen çocuk suçlu bulunması halinde önce ıslah evine gönderilmesine veya para cezası almasına ya da istisna durumlarda hapis cezası almasına hükmedilebilir. Alman ceza hukukunda ise 14 yaşını doldurmayan çocukların cezai sorumluluğu bulunmamaktadır. 14 yaşını doldurmuş çocuklar ise, işlediği fiilin sonuçlarını algılama yeteneğinden yoksun ise yine cezai sorumluluğu yoktur. 18- 24 yaş aralığındakiler ise genç yetişkin olarak kabul

edilmektedir. Alman medeni hukukuna göre ise cezai sorumluluk yaşı 7 olarak belirlenmiş, din özgürlüğü açısından 14 yaş kabul edilmiş ve tam ehliyetlilik ise 18 yaş olarak belirlenmiştir. Suça sürüklenen çocukların yakalanmaları ve fiziki kimlik tespiti işlemlerinin yapılması yasaktır. Ayrıca Alman hukukunda hukuk teşkilatlarına, suça sürüklenen çocuklar hakkında suçun işlendiği yer değil çocuğun fiilen yaşadığı yer bakımından yetki verilmiştir.

İngiliz ceza hukukunda, 10- 13 yaş aralığındaki suça sürüklenen çocuklar, yaptıkları fiilin sonuçlarının hukuka aykırılık teşkil ettiğini ayırt edebilme kapasitesine sahiplerse cezai ehliyetleri var kabul edilmektedir. 14- 17 yaş aralığındaki çocuklar ise, işledikleri fiillerin hukuki sonuçları bakımından tam sorumlu olarak kabul edilmişlerdir. 15- 20 yaş aralığındaki gençler en az 6 ay en fazla 24 ay olacak şekilde eğitim programlarına tabi tutulabilmektedirler. Mükerrer suç işleyen ve 2 yıldan daha fazla hapis cezası gerektiren suçlara sürüklenen 12- 14 yaş arasındaki çocuklar için de özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirlere izin verilmiştir.

İspanyol ceza hukukunda ise 2000 yılına kadar, 18 yaş altındaki bireylerin cezai sorumluluğu olmadığı kabul edilmekteydi fakat daha sonra yapılan değişiklikler ile, suça sürüklenen çocukların topluma yeniden kazandırılması ilkesi korunması şartı ile, cezai sorumluluğun 14 yaşını doldurmak ile başlaması kabul edilmiştir. Suça sürüklenen çocuklar hakkında hazırlanan sosyal inceleme raporlarında, işlenen fiil ile ilgili olarak mutlaka bir eylem planı bulunması mecbur kılınmıştır. Fakat 2001 yılında yapılan bir değişiklik ile, işlenen fiilin ağırlığı oranında ceza verilmesi kabul edildi. Mükerrer suç işleyenler ile ağır ceza suçları işleyen gençler hakkında özgürlük kısıtlayıcı cezalara karar verilebilmesine dair uygulama kabul edildi.

İtalyan ceza hukukunda ise, suça sürüklenen çocuklar hakkında kamu davası açılmadan önce savcılara uzlaştırma amaçlı yetkiler verilmiştir. İtalyan ceza hukukunda, suça sürüklenen çocuklar hakkında uzlaştırma kararı uygulanması yerleşmiş bir uygulama haline gelmiştir.

Hollanda ceza hukukuna göre ise, ceza hukuku muhakemesinin her aşamasında, suça sürüklenen çocuklar hakkında sistem dışına çıkarma uygulamalarına izin verilmektedir. Örneğin, Hollanda polisi suça sürüklenen genç hakkında adli tedbir uygulayabilmekte ya da sistem dışına çıkaracak bir programa dahil edebilmektedir. Bu durumu savcılık makamına resmi rapor ile bildirmek zorundadır. Suça sürüklenen çocuk eğer tehlikeli birey statüsünde değerlendiriliyor ise azami 6 yılı geçmemek ve 18 yaşını doldurmayacak süre ile tedavi amaçlı olarak bir kuruma yerleştirilme kararı alınabilmektedir. Bunların yanı sıra Sudan, Pakistan ve Ürdün ceza hukuklarına göre, cezai sorumluluk yaşı 7 yaşın doldurulması ile başlamaktadır.

3.Mevcut Yaklaşımın Sonuçları ve İyileştirme Önerileri

Suçun önlenmesi ve azaltılmasında erken müdahalenin önemli olduğu birçok araştırma sonucunda gözlemlenmiştir (Mann ve Reynolds, 2006). Suça sürüklenen çocukların toplum içine rehabilite olup dönmeleri, toplum içine döndükten sonra yeniden suça karışmalarını engellemek için suça sürüklenen çocukları hem psikolojik olarak hem de yaşadıkları çevre içerisinde fiziksel şartlar ile desteklemek önemli bir yer teşkil etmektedir. Çocukların suça sürüklenmesinde ailenin yapısı, ailenin sunduğu imkanlar, ailenin sunduğu eğitim konularının çocuğun suça sürüklenmesinde büyük etkisi olduğu anlaşılmıştır (Işık, 2023). Çocukların yetiştirilme tarzı da bireyin bağımlı kişilik ya da bağımsız kişilik modelleri geliştirmesine sebebiyet vermektedir. Bu tür kişilik bozukluklarından kaynaklanan nedenler de suç işlemeye sebebiyet vermektedir.

Bu nedenle suça sürüklenen çocuklar ile ilgili olarak alınacak tüm önlemlerin, aile, sosyal çevre ve rehabilitasyon olarak bütüncül bir yapı ile ele alınması gereklidir. Çocukların kişiliklerinin oluştuğu ve ilk eğitimlerini aldıkları yer olan ailenin eğitimi ve okul sosyal hizmeti alanında ciddi iyileştirmelerin yapılması, çocukların suça sürüklenmesinin önüne geçilmesindeki en önemli basamak olan önleme işlevini sağlayan bir yapıya kavuşturulmalıdır. Çocuğun yaşam çevresini oluşturan ve yaşam şekli üzerinde yadsınmaz etkisi olan sosyal hayata dair ise, çocukları suça sürükleyen risk unsurlarının çok iyi tespit edilip, bu riskleri ortadan kaldıracak sosyal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Suça sürüklenen çocuklarla ilgili yargılama sistemi ile ilgili mevcutta yer alan en büyük problem, mevcut hukuk sisteminin yargılama ve cezalandırma sisteminde çocuğa özgü bir bütünleştirilmiş adalet sistemi oluşturamamış olmasıdır. TÜİK verilerine göre 2023 yılı itibari ile Türkiye nüfusunun yüzde 26'lık kısmını 0-17 yaş arasında bulunan çocuklar oluşturmaktadır (TÜİK, 2024). Toplumun ¼'ini oluşturan nüfus topluluğuna karşın, hukuk fakültelerinde Çocuk Hukuku dersleri ağırlıklı olarak seçmeli ders kategorisinde değerlendirilmektedir. Çocuk hukuku derslerinin içerikleri incelendiğinde ise konu ağırlığının özel hukuk ve kamu hukuku üzerine olduğu görülmektedir. Bu konuda hukuk fakültelerinin, çocuk hukuku ders içeriklerinin, uzmanlar ile birlikte hazırlanarak, ilk olarak sahada karşılaşılan usul yönünden problem teşkil eden durumları ortadan kaldırılmasına yönelik olarak zenginleştirilmesi gerekmektedir. Özellikle ülkemizde çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış avukat eksikliği görülmektedir. Bu nedenle kolluk ve adli sürecin en başından itibaren aksaklıklar yaşanmaktadır. Cinsel istismar mağduru çocuklar ile suça sürüklenen çocuklara uygulama bakımından farklı davranışlar görülmektedir. CMK madde 236 2. fıkrasına göre mağdur çocuk yalnızca 1 kez dinlenir denmesine karşın, olayı birkaç farklı kişiye birkaç kez anlatmak zorunda bırakılabilmektedir. Yine CMK madde 236 3. fıkrasına göre mağdur çocukların ifadeleri alınırken psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulunur diye ifade edilmesine rağmen uygulamada acele davranmak adına buna riayet edilmediği sık sık gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra adli tıp muayenesi istenen mağdur çocuk ile görüşme yapan adli tıp doktorun psikolog değil branş doktoru olması da ayrı bir mağduriyet yaratmaktadır. Bu noktada en önemli atılacak adım ise, suça sürüklenen çocuklar hakkında başvuru sosyal inceleme kararının savcılık aşamasından önce hayata geçirilmesi için yapılacak yeni bir düzenleme olacaktır.

Bu genel problemlerin ilk basamağı olan önleme fonksiyonu, ailenin eğitimini sağlayacak hizmetlerin daha ulaşılabilir olması, okulların rehberlik servislerinin güçlendirilip okul sosyal hizmeti uygulamasının hayata geçirilerek, sosyal politikaların erişilebilir ve etki alanlarını genişletme yoluna giderek yerine getirilebilir. İkinci basamak olan sosyal kontrol fonksiyonu ise, başta sivil toplum kuruluşları aracılığı ile kamuoyu oluşturarak, kamuyu bu riskleri tespit etmeye ve ortadan kaldıracak politikaları yaratmak için baskı unsuru oluşturarak yerine getirmeye zorlama ile sağlanmalıdır. Son ve önem arz eden basamak olan rehabilitasyon fonksiyonu için ise mevcut uygulamalar hakkında konunun uzmanları görüşünde şekillendirilerek, suça sürüklenen çocuklar ile ilgili ifade alma sürecinden başlayarak tahliye oldukları sürece kadar alanda çalışan profesyonellerin konu hakkında hizmet içi eğitimler almalarını sağlamak, kanunların ve yönetmeliklerin uygulanabilirliğini denetlemek, çocuk suçluların özel durumları hakkında farkındalık yaratmak, onarıcı adalet programının hayata geçirilmesini sağlamak gerekmektedir. Topluma karşın çocukların yeniden suça sürüklenmesinin önüne geçecek tedbirlerin uygulanabilirliği artırılarak etkinliği sağlanmalı, psikolojik ve fiziksel desteğin etkileşim alanı artırılarak ulaşılabilirliği sağlanmalıdır. Mevcutta bulunan bütünleşik olmayan adalet sisteminin, uzmanların görüşü ışığında çocukların psikososyal gelişimleri ve uluslararası çocuk hakları ilkeleri de gözetilerek çocuğa özgü bir adalet sistemi tahsis edilmelidir.

Kaynakça

- Akduman, G., Akduman, B., & Cantürk, G. (2007). Ergen suçluluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi orijinal araştırma. *Türk Pediatri Arşivi*, 42(4), 156-161. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpedar/issue/13198/159456>
- Altınsoy E. ve Kara, A. (2022), Suça sürüklenen çocuklar ve çocuk suçlarının kriminal açıdan incelenmesi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), ss 75-108, <http://dx.doi.org/10.28956/gbd.1050388>
- Altun, H., Şahin, N., Fındıklı, E. ve Sınır, H. (2016). Suça sürüklenen çocukların suç tipleri, sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Adli Tıp Dergisi*, 30(3), 196-204. <https://hdl.handle.net/20.500.12809/7140>
- Barrett, D. E., & Katsiyannis, A. (2017). The Clemson juvenile delinquency project: Major findings from a multi-agency study. *Journal of Child and Family Studies*, 26(8), 2050–2058. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0714-8>
- Cullen, F. T., Agnew, R., & Wilcox, P. (2014). *Criminological theory: Past to present: Essential readings*. (No Title).
- Çocuk Koruma Kanunu. T.C Resmî Gazete (25876, 15 Temmuz 2005).
- Edgüer R. N., (1927). Mücrim çocuklar hakkında. *Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyeti Dergisi*, Sayı 3, Mayıs 1927, s. 211-219.
- Ediz, A. & Türe, H. (2015). Ankara İlinde Çocuk Suçluluğuna Yönelten Sebeplerin Chaid Analizi ile İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (54), s.247-250 <https://doi.org/10.17755/esosder.43188>
- Farrington, D. P. (1998). Predictors, causes, and correlates of male youth violence. *Crime and justice*, 24, 421-475. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/449284>
- Giordano P., (2010). *Legacies of Crime: A Follow-Up of the Children of Highly Delinquent Girls and Boys*. Cambridge: Cambridge Studies in Criminology. <https://124.im/6pLMH0S>
- Gümüştas, F., Yulaf Y., Gökçe S., Sağlam S. ve Kütük E. K. (2014). Adıyaman ilinde çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olguların bir yıllık geriye dönük incelenmesi. *Çukurova Medical Journal*, 39, 280-289. <https://doi.org/10.17826/cutf.36075>
- Gürel, B. ve Mengilli, İ. (2024). Suça Sürüklenen Çocuklarımız. BG Hukuk Bürosu www.bghukukburosusu.com.tr/9356
- Güngör, M. (2008). Evrensel bir sorun olarak çocuk suçluluğu ve sokakta çalışan ve yaşayan çocuklar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (1), 25-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adyusbd/issue/1402/16581>
- Hacıoğlu, B. C. (1998). Yeni Türk ceza kanunu tasarısının çocuk ve küçük ceza hukukuna ilişkin hükümleri. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-20. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ebyuhfd/issue/84021/1465630>
- Işık G. (2003). *Çocuk suçluluğunda ailenin etkileri. Elazığ İslahevi örneği*. (Tez No. 137180) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İrtiş, V. (2015). Çocuk ve Genç Ceza Adaleti Politikaları: Muğlaklaşan Sınırlar, Yetişkinleştirilen Çocuk ve Gençler. *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 48, Sayı 1, Mart 2015, s. 89-110. <https://124.im/icY>

Kanunu, T. C. (2004). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu. *Yayınlandığı Resmî Gazete*, (25611).

Kurumu, K. D. (1959). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi.

Mann A. ve Reynolds J. (2006). Early Intervention and Juvenile Delinquency Prevention: *Evidence from the Chicago Longitudinal Study*, *Social Work Research*, Pages 153–167, <https://doi.org/10.1093/swr/30.3.153>

T.C Adalet Bakanlığı Mağdur Bilgilendirme (2020). Erişim adresi <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/298/Suc-Nedir>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2024, 19 Nisan). İstatistiklerle çocuk. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2023-53679>

Uluğtekin, S. (2011). Çocuk adalet sisteminde sosyal inceleme raporlarının yeri ve önemi. *Suçta Sürüklenen Çocuklar ve Mağdur Çocuklar*, 211-230.